

MARIBORSKI DELAVEC

Neodvisen političen list.

Naročnina znaša:

Z dostavljanjem na dom ali po pošti K 4.50 mesečno, četrtletno K 13.50, polletno K 27.—, celoletno K 54.— Če si pride naročnik sam v upravnništvo po list: Mesečno K 4.—. — Inserati po dogovoru.

List izhaja vsak delavnik po 5. uri popoldne z datumom drugega dne.

Posamezna številka stane 20 vin.

Uredništvo in uprava:

Narodni dom (vhod iz Kopališke ulice)

Telefon št. 242.

Naša severna meja na mirovni konferenci.

Ekspoze delegata dr. Žolgerja.

Naš delegat na mirovni konferenci v Parizu dr. Žolger je 18. februarja podal obširen ekspoze, ki ga objavljamo v celoti.

Iz tega ekspozeja, kakor tudi iz onega, ki ga je podal isti dan dr. Trumbić glede naših zapadnih mej, je razvidno, da se je naša delegacija postavila ne samo proti Italijanom, marveč tudi proti Nemcem in Madjarom na strogo narodnostno stališče in da zahteva za Jugoslavijo le one pokrajine, ki so v smislu Wilsonovih načel o samoodločbi narodov naše.

Obenem s tem ekspozejem se je predala predsedniku komisije peterih veselij za jugoslovanska teritorialna vprašanja, izvzemši vprašanje, obširna spomenica, v kateri so naše meje proti Nemcem in Madjarom natančno opisane in naše zahteve utemeljene.

Ekspoze se glasi:

Severna meja z Nemško Avstrijo.

Država Srbov, Hrvatov in Slovencev je na vsem ozemlju, kojega poseduje v nekdanji Avstriji, mejaš z nemškimi ali bolje rečeno ponemčenimi ozemlji.

Signum vituperandi.

Hodili so odlikovanci, bogati in revni, zdravi in bolni, gospodje in kmetje, meščani in vaščani, ter nosili izkaznice svojih odlikovanj v občinsko pisarno tajniku Skazi.

Pisano je bilo namreč, da prejmo mesto določenih mesečnih doklad enkratno odpravnino za svoje redove in odlikovanja, dobljena v hrabrih bojih za dobrobit in obstoj germanskega jarma.

Prihajali so hrabri borci, trdo in samozvestno, pred pisarja Skazo kot bi stopali pred samo veličanstvo, čigar podoba je dičila njih svetinje.

»Kakšno imate?«

»Malo srebrno, gospod! a dobiti bi moral tudi veliko, pa se je vojska tako nesrečno končala in svetinja se je menda zgubila.«

»Ali Vam je žal zanjo?«

»Seveda bi jo rad imel! Kajti potem bi dobil večjo odpravnino.«

»Ali pa ne veste, da mora naša mlada država gledati na vsak vinar, ako hoče vspevati?«

»Vem, gospod! A jaz se nisem boril za našo državo, toraj mi ona tudi ni nič dolžna. Plačati mi mora tisti, za katerega sem se boril, in radi tega bi imel rad tudi veliko svetinjo.«

Kratek historičen pregled germanizacije pri Slovencih.

Slovenci, ki so se naselili v teh pokrajinah tekom 6. in 7. stoletja, niso prebivali samo v sedanji Kranjski, Koroški, Štajerski, Goriško-Gradiščanski in vzhodni Benečiji (Furlaniji), v tržaškem ozemlju in v severni Istri, ampak tudi v vzhodni Tirolski in v Luganu na Solnograškem, potem v sedanjih deželah Gorenje in Dolenje Avstrije do Donave, kakor tudi v zapadnem delu Panonije okoli Blatnega jezera.

Tekom stoletnih bojov s Germani (Nemci, Lombardi, Bavarci in Franki) so izgubili Slovenci več kot polovico svoje prvotne narodne posesti.

Okoli leta 800 so končno Franki popolnoma podjarmili vse koroške in panonske Slovence, in že tedaj je pričela v vseh slovenskih deželah intenzivna nemška kolonizacija. Fevdalna gosposka in cerkveni dostojanstveniki, ki so ferro et igno oznanjevali krščansko vero, so delili med svoje vojake in služabnike orožje ali zapuščeno imovino slovenskih kmetov.

Do 17. stoletja je bil slovenski element porinjen skoro do jezikovne meje, na kateri je prebival v južni Koroški in južni Štajerski še približno pred 60 leti.

Po inicijativi cesarice Marije Terezije in še bolj po oni Jožefa II. je postala smotrena in metodična germanizacija v 18. stoletju državna maksima z očitnim namenom, zgraditi skozi slovenske dežele nemško pot do Adrije.

»In ako ne dobite plačane niti male?«

»Potem pa prosim izkaznico nazaj. Služila mi bo v večni spomin tlačanstva in me bodrila k maščevanju in zaničevanju.«

»Dobite denar ali izkaznico! — Katerega razreda jo imate Vi?«

»Gospod, jaz imam vse tri.«

»Bili ste gotovo junak?«

»Ne prevelik! Igral sem bolj hinavca.«

»Pa ste še odti s to krinko?«

»Ne! Zdaj mi tega ni treba, kajti postali smo svobodni in svoji gospodarji. Verjemite mi, da bi najraje zavriskal, ko sem začel med vojaštvom slovensko poveljevanje. Zdaj bi se izkazal šele pravega junaka, ako bi bilo treba!«

»Seveda je treba! Ako ne ravno z orožjem, širite pa zavednost in ponos s srcem in delom! Delujte pri društvih, delujte pri narodnih prireditvah!«

Ako ste pevec, ako ste telovadec, ako ste gasilec — povsodi manjka ljudi, manjka navdušenja, manjka zavednosti! In ker ste igrali v vojni hinavca, bi igrali zdaj mogoče tudi kaj drugega, toraj delujte pri dramatičnem društvu!«

»Povsodi rad sodelujem, a zdaj je še vse mrtvo, vse še spi.«

»Toraj je Vaša dolžnost, da vzbudite življenje! Ne glejte na druge in ne čakajte

Tekom zadnjih 50 let je, vsaj po statistiki, napredovala germanizacija toliko, da kaže štetje na Štajerskem stagnacijo.

Na Koroškem pa moramo celo konstatirati neprestano propadanje Slovencev toliko glede obsežnosti ozemlja, na kojem prebivajo, kolikor glede njihovega števila.

Leta 1890 je štela ta dežela 101.030 Slovencev, leta 1900 90.496, leta 1910 pa le 32.212.

To izvira od tod, ker so storile zlasti v tej deželi vse javne, to je državne, deželne, občinske, železniške in deloma tudi cerkvene oblasti vse mogoče, da zadušijo slovenski element. Šole na Koroškem so nemške, razen treh, med tem ko je bilo tam še leta 1860 več kot 50 slovenskih šol. V Celovcu se je poučevala slovenščina v vseh šolah. Danes so v teh šolah celo izključili latinico. Slovenski otroci se uče tu samo gotško-nemških črk, tako hočejo preprečiti čitanje slovenskih knjig. Slovenski jezik je skoro popolnoma izobčen iz uradov. Slovenski uradniki so bele vrane; slovenski odvetniki, ki so zahtevali, da se razpravlja pred sodišči v njihovem jeziku, ker so bile prizadete slovenske stranke, so bili disciplinarno kaznovani.

Vojska naj bi bila zadala zadnji udarec slovenskemu narodu na Koroškem. Ono malo število slovenskih inteligentov, posebno duhovnikov, ki smo jih imeli na Koroškem, je bilo obtoženih ali srbofilstva ali panslavizma in zaradi tega obsojenih v zapor ali iztiranje. Med

jih, ker sicer zabredete v staro mlačnost in zopet se bode te lahko postavljali z Vašimi svetinjami.

»Tega ne dočakate, čeprav ste mladi! Raje umrjem kot bi si moral še kdaj pripeti to sramoto na svoja prsa.«

»Bomo videli! — Kaj želite Vi, mamica?«

»Gospod, moj sin ima štiri. — Zgubil je obe nogi in pred par meseci mi je doma umrl.«

»Ja, mati, to je hudo in težko! Denar vleče le lastnik svetinj, ne pa njegovi svojci! Vi ne morete zahtevati ničesar! Pač pa prosite, naj se Vam prizna nekaj pokojnine.«

»Potrebna sem jo, gospod! s sinom mi je vzela vsa pomoč. Toda koga naj terjam za odškodnino, ko pa ni več onega, ki mi je pognal sina v smrt?«

»Le brez skrbi bodite! Preskrbnino Vam prizna naša država, katera nikakor ne bo taka mačeha kot je bila prejšnja.«

Drug za drugim so hodili in nosili ter oddajali svoje izkaznice. Ta za malo, oni za veliko, drugi za vse tri in še več.

Skaza je spraševal, pisal, govoril, bodril, da je postal hripav, slep in nem, ko ga je zapuščal zadnji odlikovanec. Globok vzdih se mu je izvil iz osušenega grla, ko je odložil praskajoče pero.

žrtvami je bil tudi edini slovenski poslanec na Koroškem M. Grafenauer, ki je bil obtožen na 5 let prisilnega dela.

Nemci so hoteli pospešiti navidezno ali resnično germanizacijo teh pokrajin ne samo s silo ampak tudi s potvarjanjem uradne statistike.

To se jim je posrečilo tem bolje, ker že sam izraz „občevalni jezik“ dovoljuje največjo zlorabo. Štetveni komisariji, skoro sami Nemci, so vpisali kot Nemce vse one, ki so kakorkoli odvisni, bodisi od javnih oblasti, bodisi od nemških gospodarjev, zlasti tudi vse one, ki niso izrecno in formalno izjavili, da so Slovenci. Tako so kot čisto nemške označili gotove vasi, v katerih ni bilo po uradni statistiki 10 let poprej niti enega Nemca.

Da navedemo samo en zgled: po ljudskem štetju je bilo na Štajerskem leta 1900 409.531 Slovencev in 902.343 Nemcev, leta 1910 pa 409.684 Slovencev in 983.252 Nemcev.

Slovensko ljudstvo se je torej tekóm zadnjih 10 let pomnožilo samo za 163 duš, nemško ljudstvo pa za 80.909!!

In vendar se je oficijelno ugotovilo, da število rojstev pri Slovencih dvakrat hitreje raste, kakor pri Nemcih. Med leti 1880 in 1890 na primer je bilo na Štajerskem med slovenskim ljudstvom, ki je šlo takrat 388.419 duš, 32.869 novorojencev; istočasno je bilo v isti deželi med nemškim ljudstvom, ki je šlo takrat 794.841 duš v istem času samo 29.071 novorojencev.

Med leta 1890 in 1900 so imeli štajerski Slovenci (400.488 duš) 39.535 novorojencev, Nemci (847.923 duš) pa 39.407.

Taka dejstva se morajo upoštevati pri določitvi prihodnjih meja, ki mora sloneti na sledečih principih.

Principi po katerih naj se meje določijo.

Pred vsem se je treba ozirati na narodnost prebivalcev, ki tvorijo kompaktno maso.

Mesta in trgi s svojim mešanim prebivalstvom ne prekinjajo zaključnega slovenskega ozemlja; kajti mešani ali nemški značaj teh ekonomskih ali administrativnih središč je umetni rezultat ponemčevalnega sistema, po

Tedaj se je Skaza zamislil in spomnil se je, da je tudi on slišal grmenje topov, vzdihovanje in ječanje ranjenih, zadnje obupne klice padlih...; spomnil se je da je skušal tudi on blažene vojaške dobrote.

Spomladi 1915. leta dobi nekega meglenega dne med drugimi došlimi spisi tudi neko rumeno pozivnico, glasečo se na črnovojnika Skazo.

Pogledal jo je sicer malo postrani, a sledil je takoj njenemu vabilu ter se odpeljal v Zagorje na Krasu k tehničnemu oddelku. On, Skaza, pisar, pa k takemu oddelku?! Dozdevalo se mu je, da mora biti pomota in da ga kmalu odpuste. A bridko se je prevaril!

Dobil je oddelek delavcev, dali so mu načrt in merilo, in hajdi med skalovje! Tu mora biti rov, tam strelski jarek, toliko globok, toliko širok.

Skaza je strmel, premišljeval, meril, poveljeval zdaj tu, zdaj tam, a ni šlo in ni šlo! Ta rov je bil predolg in prenizek, oni jarek pretesen, drugi premalo zakrit itd. Graja se je vrstila za grajo; zgrajeno je bilo treba podreti in popraviti. Skaza je škripal z zobmi in težko, težko prenašal zbadljivo trpljenje.

Konečno so višji gospodje vendar spoznali, da Skaza ničesa res ne zna, drugega pa noče znati, in poslali so ga naprej.

Nesrečni Skaza se je lovil zdaj pri tem, zdaj pri drugem oddelku, in ko je Italijan že najhuje butal ob kraško skalovje, takrat je

kojem so zavzemali vsa mesta v javnih uradih le Nemci. Z izpremembo tega sistema bodo tudi vsi ti izginili.

Da se določi narodnost po tem, kar sem omenil tu zgoraj, se ne smemo ozirati samo na zadnje ljudsko štetje, treba je uvaževati tudi druge podatke, zlasti statistike in popise jezikovnih mej, potem pojasnila, ki nam jih nudijo verodostojni pisatelji (Slovenec: Kozler [1864]; Nemci: Petz [1844], Hain [1846], Czoernig [1861], Hermanitz [1850], Hauser; letnik krške škofije za l. 1910 itd.).

(Konec prihodnjič.)

Političen pregled.

Slovesno priznanje naše države. LDU. Amsterdam, 30. marca. (DKU.) »Algemeen Handelsblad« poroča iz Pariza: Želja Italijanov, da se istočasno kakor z Nemčijo sklene mir tudi z Avstrijo, bo najbrže izpolnjena. Na ta način bi nastala možnost, da bodo države, ki so nastale na ozemlju bivše monarhije pri tej priliki slovesno priznane. Razume se, da je v današnjih okoliščinah nemogoče skleniti mir tudi z Ogrsko. Vsekakor bo pa mir z Nemčijo in Avstrijo podpisan tudi v tem primeru, ako bi razna pereča vprašanja, kakor n. pr. vprašanje Turčije, še ne bila rešena.

Naši pregnali nemške napadalce na Koroškem. Ljubljana, 31. marca. Ljubljanski dop. urad poroča z dne 31. marca opoldne iz uradnega vira: Zadnje tri dni so Nemci po nekolikokrat obstreljevali naše postojanke pri Velikovcu, mesto Velikovec in most čez Dravo. Na večjem delu te fronte so se vršili manjši napadi pehote s streljanjem iz pušk in strojnic. Po dospelih poročilih bi morali danes zjutraj Nemci napasti Sv. Nežo. Ob petih zjutraj pa so naše čete prehitile napad s protinapadom v smeri proti Dobravi in razpršile sovražnikove oddelke v številu 400 do 500 mož, ki so se pripravljali za napad. Ko so naši zasedli črtno točko 650 Dobrava, so zasedli Vovbre in se potem vrnili na svojo črto. V Dobravi smo zaplenili en top in dve strojnici ter zajeli 12 ujetnikov, v Vovbrah pa 2 strojnice in 5 ujetnikov. Med ujetniki se nahajajo tudi Slovenci, ki so bili prisiljeni, da se bojujejo. Naše izgube znašajo 2 težko in 7 lahko ranjenih.

Italijanske intrige razkrinkane. Ljubljanski dopisni urad poroča z dne 30. marca iz uradnega vira: Medzavezniška komisija, ki je

Skaza opravljal službo municijskega oskrbnika. Huda mu je predla včasih, a vse je vdano prenašal, le to ga je bolelo, da so ga višji gospodje tako silovito prezirali in sovražili. Najraje bi živega zagreblil v skalovje, a niso mu mogli do živega.

Prsa vseh tovarišev so dičili že razni redovi in odlikovanja, a vboglivi Skaza je nosil še vedno le znamenje »p. u.« Popolnoma je bil zadovoljen s tem odlikovanjem, a doletelo ga je še drugo.

Nekoč ni hotel sladiti udobnosti svojih gospodov in je svojevoljno par ur pred poveljem odposlal municijski avtomobil. Drugo jutro je že stal pred gospodom polkovnikom in v strogem pozoru pričakoval, kdaj in kako ga odlikuje?

»Vi, gospod Skaza! pisarna in pa bojna črta sta dve različni stvari! Rečem Vam pa, ako bi bili vsi ljudje take skaze kot ste Vi, bi bili danes Italijani že v Gradcu, Rusi na Dunaju, Francosi in Angleži v Berlinu. Splah bi se že vse končalo!«

Resno in skesano se je držal Skaza, a mislil si je, da bi vsaj že postali vsi ljudje skaze in bi bilo vse končano!

Dražili so ga tovariši, češ: kako odlikovanje si dobil? In Skaza zbere vso svojo učeno latinščino ter se jim krepko odreže: »Signum vituperandi!«

Nasmehnil se je Skaza ob tem spominu za pisalno mizo in pomislil: mogoče bi imel tudi jaz pravico do enkratne odpravnine?

prišla v Ljubljano po nalogu vrhovnega vojnega sveta v Parizu, da preišče takozvane dogodke v Zalogu z dne 12. februarja in v Ljubljani z dne 20. februarja, je zaključila svojo preiskavo z naslednjim uspehom: Zaloškega dogodka ni bilo. Iz Ljubljane odstranjena laška komisija za kontrolo izvršitve premirja se bo zamenila z medzavezniško komisijo, katere član je tudi srbski častnik, in ki ima nalogo repatriacije, izdajanja potnih listov ter olajšanje železniškega prometa. Italijanske, francoske ter angleške člane te komisije predstavijo dne 3. aprila generali Segre, Savy in Gordon ljubljanskim oblastem, poveljnik Dravske divizije kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani general Smiljanić pa imenuje našega člana te komisije.

Dnevne novice.

Osebnosti. Dosedanjega celjskega okrajnega glavarja, dr. Friderika Lukana, so vpoklicali v službovanje pri poverjeništvu za notranje zadeve. Za okrajnega glavarja v Celju je imenovan dr. Rudolf pl. Andrejka. — Vlada je odslovila pisarniškega oficijanta Huberta Hrovata v Marbeku in pisarniškega oficijala Josipa Rosmana v Mariboru.

Vladni komisar v Ptuj. Ker se je dr. Fran Jurtela, odvetnik v Ptuj, odpovedal gerentstva mesta Ptuj, so imenovali za vladnega komisarja v Ptuj dr. Mateja Senčarja, odvetnika v Ptuj.

Odpuščeni notarji. Poverilo za nadaljno izvrševanje notarskih poslov se odreče sledečim notarjem: dr. Moric Karnitschnig v Kočevju, dr. Robert Baumgartner v Rogatcu, dr. Konrad Stöcklinger v Marenbergu, dr. Herman Wiesenthaler v Mariboru, dr. Adolf Mravlag v Laškem, Valentin Schwarzl v Piberku, Vilibald Swoboda v Konjicah, dr. Hans Winkler v Slov. Gradcu, Ant. Galle v Ljubljani.

Pod državno nadzorstvo je deže na vlada dala rudniški podjetji Lorenz Hasenbihl v Strančah in v Sv. Križu pri Konjicah, ter rudnik Hrastovec pri Poljčanah. Obenem se rudniki vzamejo v državno obratovanje proti plačilni pdkodnini posestnikov, ki se bodo naknadno določili, in se potrebne adaptacije izvršijo na račun vlade.

Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov je izšla v samozaložbi pisatelja Matije Pirca, profesorja v Mariboru. Cena 1 K, po pošti 1 K 20 vinarjev. — Knjižica podaja na 94 straneh kratek in plastičen pregled Jugoslovanov od najstarejših časov pa do današnjega dne, je tiskana na dobrem papirju in ima lično obliko. Ob ujedinenju SHS je vsakemu Slovincu potrebno, da pozna vsaj v glavnih potezah zgodovino troimenskega naroda; zato knjižico prav toplo priporočamo. Dobi se jo v vseh knjigarnah in pri samozaložniku. Pri naročbi posameznih iztisov naj se vpošlje denar pod naslovom Matija Pirc, profesor v Mariboru, obenem z naročbo.

Slabo spričevalo si pišejo mariborski Slovenci, ki še zdaj nikakor ne morejo pozabiti priljubljene jim nemščine ter z njo še vedno prednjačijo po ulicah kakor tudi doma. Nekateri se celo družijo z zagriženimi Nemci ter skupno z njimi rujejo proti naši državi. Ker dvema gospodoma ne more nihče služiti, zato pozivljamo naše narodno ljudstvo, da pazi tudi na take omahljivce in nam jih naznani.

Wastian hujska. Graški nemški listi poročajo, da se je vršil v Lipnici političen shod, na katerem je Wastian z njemu lastno nesramnostjo hujskal proti Jugoslaviji. Mož je menda še vedno prepričan, da bosta mariborski in ptujski okraj nemška, ker je zahteval za te kraje lastne zastopnike v nemško-avstrijskih delegacijah. Bilo bi potrebno, da se temu tiču nekoliko pristržejo peroti.

Slovenci kupujejo hiše v Mariboru. Lastnik paromlina v Središču Jakob Zadavec in veletržec A. Jurca v Ptuj sta kupila vsak eno veliko hišo v Mariboru in sicer v Evgenovi ulici. Dosedanji lastnik hiš je bil Nemec Badl.

Nemška domišljavost. Statistična centralna komisija je na ukaz nemško-avstrijskega državnega urada za notranje zadeve izdala al.

fabetični seznam občin Nemške Avstrije. V ta seznam je sprejela tudi Maribor, Ptuj in mnogo vasi v teh dveh okrajih, ki imajo popolnoma slovenski značaj. Nemška Avstrija je imela seveda predvsem namen, zmešati s svojo uradno publikacijo javnost ter nekako uradno ugotoviti, da so navedeni kraji že zdaj privesek Nemški Avstriji, čeprav so trdno in varno v naših rokah. Vendar se pa dobe lahko verni ljudje, ki verujejo takim nemško-avstrijskim sleparijam. Naloga naših merodajnih krogov je, da pojasnijo ljudem, kaj je res in kaj ni res.

Nekaj žudnega iz magistrata Z nemško (!) pozivnico so me klicali k vojaškemu referatu tukajšnjega magistrata. Ko pridem tje, kar ostrmin, ko me dolični „referent“ (mislim da se piše König) nahruli nemški! Mož namreč ne zna niti besedice slovenščine. Da sva se lahko razumela, sem še moral jaz švabčiti. Ne morem pa razumeti, da je še sedaj na slovenskem mariborskem magistratu zasedeno tako važno (vojaško!!) mesto po možu, ki ne zna nič našega jezika. Vprašamo: Kedar se bodo vendar te neznosne razmere zboljšale, ko imamo vendar sami dovolj zmognih moči, ki bi lahko prevzeli posel vojaškega referata.

Mahnert hujška na bojkot. V Mariboru je neki učitelj, ki je v zadnjem času napravil to napako, da je igral enkrat pri sinfoničnem koncertu naše mariborske vojaške godbe v Ljubljani. To je izvedel tudi lutrovski pastor ter začel pri rodbinah, v katerih poučuje omenjeni učitelj glasbo, hujskati, da mu odje kruh. In res se mu je to posrečilo. Nemci torej oznanjajo bojkot Slovincem. Mi radi sprejmemo ta boj. Koga bode pa bolj bolelo, bomo videli. Posnemajmo pastora Mahnerta in zakličimo glasno: »Svoji k svojim«. Ne hodimo k ljudem, ki nas mečejo skozi vrata. Še danes vidimo, da hodi slovensko občinstvo v nemške restavracije in hotele, čeprav imamo slovenske. Lepo je, če se pokažemo tolerantne. Ne smemo pa pripustiti, da bi se Nemci norčevali iz naše popustljivosti ter vračali dobro z hudim.

Nemci in naša država. Nemška Avstrija iz dna srca sovraži naše kraljevstvo Srbov, Hrvatov in Slovencev. To se vidi iz raznih uradnih in neuradnih pojavov. Ne le, da se na papirju polašča naših slovenskih krajev, marveč pošilja svoje roparske tolpe, ki jih nazivlja disciplinarne vojake, v naše slovenske kraje na Koroškem in Štajerskem, da tam pobijajo, more, ropajo in zažigajo. Eno pa je, kar Nemško Avstrijo boli, in to je prazni želodec. In ta jo je dovedel tako daleč, da dela že predprave za nemško-avstrijsko zastopstvo v Beogradu. Tako namreč poroča dunajska „Politische Korrespondenz“. Mi smo pa mnenja, da dogodki, ki so se v soboto odigrali v Velikovcu, ne morejo izstaviti prav posebnega dobrega izpričevala Nemški Avstriji, da bi stopila v prijateljsko zvezo z našo državo.

Umetniški koncert v našem edinem slovenskem hotelu „Union“ privablja vedno več gostov. Vsaj je pa tudi pravi užitek poslušati to godbo, ki daleč nadkriljuje vse one skripače v raznih kavarnah. Opozorjamo opetovano slovensko občinstvo na ta koncert, ki se vrši vsak večer. Vstopnine ni in se tudi ne pobira od mize do mize.

Shod živinorejcev. V nedeljo, dne 6. aprila 1919 dopoldne ob 10. uri se vrši v prostorih okrajnega zastopa v Mariboru, Koroška cesta št. 26 II. nadstropje zborovanje živinorejcev Mariborskega okraja s sledečim dnevnim redom: 1. povzdiga živinorejce; 2. določitev pasme; 3. slučajnosti. Sodelovanje so obljubili strokovnjaki gg. višji živinozdravnik Pirnat, ravnatelj viinarske šole Žnidarič, inženir na kmetijski šoli v St. Juriju ob južni železnici Zidanšek in drugi. Ker je živinoreja za naš okraj ve-

važnega pomena, se vabijo vsi živinorejci, da se gotovo udeležijo shoda.

Ponesrečena ljubezen v haremu. Tukajšnji trgovec Ragib Dizdarovič, doma iz Banjaluke, je hotel prav po turški živeti ter si napraviti mal harem vsaj za eno noč. Seznanil se je namreč s tremi dekleti, Terezijo in Ireno Anschel ter s Hansi Glaser. Najprvo so šli v kavarno. Iz kavarne so šli v restavracijo Fuchs, kjer so dobro večerjali, na kar so šli v haremske prostore Fuchsove gostilnice, kjer so se do jutraj naslajali v uživanju turške ljubezni. Drugi dan je Dizdarovič pogrešal 300 kron, ki so mu jih najbrže odnesle njegove tri ljubice. Popoldne jih je srečal v neki kavarni, kjer so gostile druge ljubčke. Menda se bo ta ljubitelj haremskega življenja premislil, delati take nevarne izlete.

Krompir so kradli. 28. in 29. marca so na južnem kolodvoru kar na debelo kradli krompir, ki je bil last mestne aprovizacije. Prijeli so deset uzumovičev in sicer Ano Siseč, Alojzija Hadnejca, Eleno Samostur, Emo Felser, Marijo Ferbošt, Viljema Struckel, Albina Knoplesa, Ivana Leviča, Franca Kropēja in Avgusta Jeriča. Izročili so jih državnemu pravdnistvu.

Kres so si napravili. V soboto zvečer ob 8. uri sta Maks Kristl in Anton Vračko zažgala pred realno na Ferdinandovi cesti kup slame, ki so jo vojaki zmetali iz šole. Če bi ognjegasci ne prišli pravočasno ter pogasili ognja, bi se mogla zgoditi večja nesreča.

Pisma in suho meso je hotel vtiho-tapljati v Nemško Avstrijo. V Spiljah so prijeli Jaroslava Kalkusa, bivšega gospodarskega uradnika grofa Bombellesa na Vinic, ki je hotel skočiti iz vozečega vlaka ter ujeti v Nemško Avstrijo. Ko so ga preiskali, so našli pri njem več pisem, namenjenih v Nemško Avstrijo, in pa 20 kg suhega mesa.

Krompir po 1 K za kg se prodaja za krušno okrožje 1, 2, 3, 13 v prodajalni na Mestnem trgu, 4, 5 pri Aleksandru Mydlil, Lutherjeva ulica 9; 8, 11, 18 pri Adolfu Weigert, Tegetthoffova cesta 13; 12 pri Vidu Murko, Meljska cesta 22; 6, 10, 19 pri Antonu Mikaewic, Tegetthoffova cesta 35; 14 pri Eleonori Zentner, Vrtna ulica 8; 9, 20, 21 pri Jožefu Opelka, Koroška cesta 41; 7, 15, 16, 17 pri Mariji Frühauf, Franc Jožefova cesta 8. Krompir se prodaja na družinske nakupovalne pole v poljubnih množinah.

Porotno sodišče.

Maribor, dne 31. marca 1919.

Prvo slovensko poroto zaključuje
ropa in tatvine

obtoženi Jurij Klančar, rojen 1. 1896 v Podlehniku, pristojen v Dežno, sin viničarja iz Dežnega. Obtožba ga dolži, da je dne 12. januarja t. l. pri Podlehniku z roparskim tovarišem z dejansko silo se lotil Jakoba Špraha, da bi se polastil 2 sodčkov z 12 litri vina in je bil ta z dejansko nasilnostjo započeti rop tudi izvršen.

Klančič je pa ob enem obtožen, da je kot hlapec pri Osterbergerju v Ptujju svojem gospodarju vzel 5 gnjati, butilko vina ter konjsko opremo. Ker pa Osterberger ni došel k porotni razpravi, se je ta del obtožbe za to poroto zasledanje izločil. Klančič se ima danes zagovarjati samo zaradi ropa.

V nedeljo, dne 2. januarja je nesel posestnik Lovrenc Šprah iz Lancove vasi 2 mala sodčka — 12 litrov vina v skupni vrednosti 66 K, proti svojemu domu. Blizu vasi Podlehnik pa ga dohitita 2 fanta, od katerih je po videzu spoznal Jurija Klančiča. Klančič ga je vprašal, kam da gre. Ko mu je Šprah odgovoril, da gre domov, je Klančič zaklical: »tega vina ne boš pil«, nato ga je prijel za desno ramo in mu podstavil noge, tako da je Šprah padel. Medtem je Klančičev tovariš segel v hlačni žep po svoj nož. Šprah

je na tleh ležeč držal sodčka za jermen, s katerim sta bila sodčka zvezana. Napadalca pa sta mu z vso silo iztrgala sodčka iz rok in sta zbežala. Klančič je še rekel: »to bomo mi pili«. Šprah je obvestil orožnika, ki je Klančiča tudi kmalu zasledil; imel je pri sebi sodček oropane vina. Klančič je napram orožniku zatajil svoje pravo ime, ki se je pa dognalo po knjižici, ki jo je imel pri sebi. Drugi tovariš Lovro Mlakar pa je ubežal in se še zdaj neznano kje skriva.

Med čitanjem obtožbe glede ropa, se priklasi tudi Osterberger. Sodni dvor je prvotni sklep na izločitev obtožbe tatvine razveljavil in se obtožba v celem obsegu obravnava.

Klančič je začetkom januarja vstopil pri Osterbergerju v službo kot hlapec. To službo pa je že po preteku 1 tedna zapustil. Po njegovem odhodu je gospodar opazil, da je nekdo vломil v njegovo shrambo, v kateri je bilo spravljeno 8 gnjati in več butelk vina; zmanjkalo je 5 gnjati in 1 butelka vina. Sum je padel na Klančiča. V njegovi sobi se je našlo nekaj koscev kože svinjske gnjati in pod posteljo prazno butelko. V tem času je iz konjskega hleva izginila tudi konjska oprava.

Klančič je bil dlje časa na fronti, ima več odlikovanj in ko se je vrnil domov, je prinesel seboj tudi lep porcijon »vojne morale«. Služba pri Osterbergerju mu ni ugajala. Tam ga je obiskaval vojni kamerad Mlakar, s katerim sta celo popoldne popivala. V takem stanju sta zvečer srečala Jakoba Špraha, ki je nesel 2 »putriha« vina na rami. Klančič se izgovarja, da je Šprah v svoji pijanosti samo zato ustavil, ker ju je Šprah zmerjal s pijanci.

O kakšni tatvini pri Osterbergerju obtoženec noče nič vedeti. Tudi Osterberger kot priča zaslišan, ne more z gotovostjo trditi, da je ravno obtoženec mu gnjati in vino pokradel. Glede konjske opreme se je ugotovilo, da Klančič ni imel z njo nič opraviti in je bil glede te obtožbe že med razpravo oproščen. (Osterberger, znani gostilničar v Ptujju, noče govoriti slovenski).

Pa tudi po zaslišanju glavne obtožilne priče, napadanega Špraha, obtoženec čisto mirno ostane pri svojem zagovoru. Trdi, da Šprah nikakor ni napadel v namenu ga oropati, marveč le zato, ker ga je Šprah ozmerjal za »haloškega smrkovca«. Tudi besed »to vino bomo pili mi«, ni on izrekel, morda njegov tovariš. Nesel je nekaj časa mali sodček vina, a tega mu je izročil tovariš Mlakar. Njegov zagovornik dr. Lipold je v stvarnem zagovoru porotnikom ves ta rop predložil v čisto drugi luči kot ga je naslikala obtožnica.

Na njegov predlog je bilo k nevarnemu glavnemu vprašanju na hudodelstvo ropa dodano tudi eventuelno vprašanje na deležnost tatvine, ki ga je senat tako formuliral, da se je Šprah nahajal v stiski torej, da se tu ni šlo za pravi rop, marveč za nekakšno nasilno izvršno tatvino, katere se je obtoženec udeležil le s tem, da je od tovariša Mlakarja prevzel sodček vina.

In to vprašanje je sicer suhoparni, dolgotrajni razpravi — končala je še le ob pol 8. uri zvečer — dalo bodrilo zanimanja, kako bodo porotniki ta dogodek presodili, oziroma obsodili.

In porotniki so stvar obsodili tako: Vprašanje na rop in deležnost na ropu so z 11 glasovi zanimali, zato pa soglasno potrdili deležnost nasilne tatvine in soglasno so zanimali tatvino pri Osterbergerju. Glasom tega izreka je predsednik senata nadsvet. Levec v pozni uri zvečer razglasil obsodbo, v smislu katere se Klančič kaznuje z 4 meseci poostrene ječe, vračunši mu prestani preiskovalni zapor.

Obtožbo je zastopal dr. Štor. S tem je bilo prvo slovensko porotno zasedanje zaključeno.

Danes in vsak večer koncert v hotelu „UNION“!

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Mariboru

Delniška glavnica 15.000.000 K

CENTRALA V LJUBLJANI

Rezervni fondi nad 4.000.000 K

Poslovalnica avstrijske razredne loterije

Podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice, tekoči in žiro-račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Rentni davek plača banka sam.

Izdaja čeke, nakaznice in akreditive. Daje trgovske kredite pod ugodnimi pogoji in predujme na vrednostne papirje in blago.

Izvršuje borzna naročila najkulantnije.

Eksportna trgovina Franjo Vidovič Maribor

Cvetlična ulica št. 15

Preskrbuje prodajo in nakup vseh v trgovino spadajočih stvari.

J. Božič

Maribor, Tegetthoffova cesta 34

Modni ateljeje za gospe in gospode. Naročila po meri se solidno in točno izvrše. Vojaške uniforme se izgotovijo v najkrajšem času.

Zaloga vsakovrstnih oblek za moške in dečke, kakor tudi vojaške čepice ter epolete.

Vozni red.

(Velja od 1. aprila 1919 naprej).

Iz Maribora odhod: 5:35 zjutraj, 10:13 dop., 4:30 pop. V Ljubljano prihod: 10:15 dop., 2:51 popold., 8:54 zvečer.

Iz Ljubljane odhod: 4:43 zjut., 10:41 dop., 5:55 zvečer. V Maribor prihod: 9:30 dop., 3:04 pop., 10:31 zveč.

Iz Maribora odhod: 5:33 zjut., 4:47 pop. V Ljutomer prihod: 8:46 dop., 7:52 zvečer.

Iz Ljutomera odhod: 6:32 zjut., 5:31 pop. V Maribor prihod: 9:30 dop., 8:46 zvečer.

V Radgono odhod: 4:22 zjutraj, 8:05 zvečer. V Ljutomer prihod: 5:18 zjutraj, 8:56 zvečer.

Vozni red Maribor—Ptuj—ogerska proga in Koroško ostane neizpremenjen.

Že 20 let izvršujem mojo obrt kot strokovnjak, zato se priporočam cenj. občinstvu za vsa v mojo stroko spadajoča popravila, kakor tudi gramofonov z natančno izvršbo in jamstvom.

Natančna popravila gramofonov.

Zaloga vsakovrstnih zlatin in srebrnin po nizkih cenah

Lovrenc Stojec, urar, Maribor
Tegetthoffova cesta št. 30.

Raznašalci časopisov

se sprejmejo v upravištvu „Mariborskega delavca“.

Brivnica S. Ulčar

Koroška cesta (zraven Cirilove tiskarne)

se priporoča cenj. gospodom.

Čevlji po K 21.50 do K 40.50

z usnjatimi in lesenimi podplati se dobe, dokler je še kaj zaloge v skladišču tovarne

6-2

PEter KOzina & Ko., Ljubljana in sicer:

otroški, št. 25 do 28 po K 21.50 dekliški, št. 29 do 35 po K 27—
ženski, „ 36 „ 42 „ K 36—moški, „ 40 „ 46 „ K 40.50

Prekupci dobe popust. — Priporoča se osebni nakup.

Prva slovenska kavarna.

Podpisani uljudno naznanjam cenj. občinstvu mesta in okolice, vsem znancem in prijateljem, da prevzamem s 1. aprilom 1919

kavarno „CENTRAL“ v Mariboru, Gosposka ulica št. 21

Obenem zagotavljam slavnemu občinstvu izborni pijačo in vzorno postrežbo ter se priporočam za obiten obisk.

Z odličnim spoštovanjem

Gjuro pl. Valiak, lastnik kavarne »Central«.